

OBTINEREA SI UTILIZAREA DE INFORMATII CU PRIVIRE LA VIATA PRIVATA

Asist.univ. SABIN GUTAN

ABSTRACT

In the totalitarian state, the information is used to enslave the masses and to impose the antisocial ideologies. In the democratic state, the information is used to maintain the legality and to protect the fundamental rights and liberties of people.

The legislation and the civil society are continually fighting to ensure the privacy of everybody. Thus, limiting the right to a private life is penalized by various normative acts.

Most often, private life is disturbed through information activities. That is why the information (gathering of intelligence) phenomenon must be controlled and must be subjected to laws, especially by means of restrictive regulations.

I. Necesitatea dreptului la viață intimă, familială și privată

Societatea modernă este într-o permanentă transformare atât din punct de vedere politico-economic, cât și moral-spiritual. Până nu demult statul se străduia să cunoască totul despre cei ce se aflau pe teritoriul său, și își educa cetățenii în acest sens. Dorința de viață privată și intimitate era considerată un afront adus autorității, un semn al reacțiunii. De aceea informarea și informația cu privire la viața privată era o preocupare de vârf a statului, printr-un sistem lucrativ denumit „*poliție politică*”. Odată cu instaurarea statului de drept, societatea a început să lupte împotriva acestor practici, impunând prin legislația internă drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale consacrate pe plan internațional.

Pintre acestea un rol important îl are „*viața intimă, familială și privată*”, ce reprezintă atât un drept fundamental al omului, cât și o libertate, dar, în același timp, și o îndatorire (această triplă calitate rezultă din modul în care a fost reglementat acest principiu de drept în cuprinsul art. 26 din Constituția României). În prezent în țara noastră protecția vieții private tinde spre absolutizare, constatându-se o adevărată psihoză socială în ce privește interacțiunea dintre public și privat, dintre autoritate și individ. Noile societăți democratice suferă de o dorință acută de intimitate, fapt ce se răsfrânge în tendința de izolare, de ascundere de ceilalți. Astfel individul se teme de public și se înconjoară de garduri înalte, de pereți groși, de geamuri opace, e dependent de parole și își schimbă des numărul de telefon. Însă, într-o societate democratică, urmărit se crede numai omul nesănătos sau cel ce se știe vinovat.

În esența sa omul este o ființă curioasă, iar satisfacerea acestei necesități este, de multe ori, prejudiciantă pentru cei din jur. Și nu ar fi fost așa de rău acest obicei dacă nu ar fi fost însoțit de tendința de a transmite mai departe informația „*prețioasă*”. În aceste condiții este firesc să suprasaturăm normativ acest spațiu al vieții sociale, de la binecunoscutele infracțiuni *insulta* și *calomnia*, până la normele prin care este cenzurată presa scrisă și audio-vizuală, de la excepțiile prin care autoritățile pot încălca dreptul la viață privată și până la regulile ce permit repararea prejudiciilor rezultate din această încălcare.

II. Dreptul la viață privată

Noțiunea de viață privată este încă imprecisă, primind o interpretare extensivă din partea judecătorilor europeni. Astfel, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a decis că protecția vieții private nu acoperă doar sfera intimă a relațiilor personale, ci și „*dreptul individului de a lega și dezvolta relații cu semenii săi*”. Noțiunile de „*viață privată*”, „*domiciliu*” și „*corespondență*” vizate de art. 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului (1953)¹ acoperă și activitățile profesionale sau comerciale, ca și localurile unde acestea se desfășoară. De asemenea, este protejat și *dreptul la nume*, înțeles ca un mijloc de identificare personală și de relație cu alții².

¹ Art. 8 – *Dreptul la respectul vieții private și de familie:*

„1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protejarea sănătății sau moralei, ori protejarea drepturilor și a libertăților altora”

² Bianca Selejan-Guțan, *Sistemul Jurisdicțional European de Protecție a Drepturilor Omului*, Sibiu, Editura Universității „Lucian Blaga”, 2003, p. 116

Dreptul la protecția sferei private a vieții individului este considerat, în interpretarea sa liberală, un „*drept negativ*“, care ar implica doar obligații negative, de abținere, din partea statului. Cu toate acestea, Curtea Europeană a dedus și unele obligații pozitive ce incumbă statelor în respectarea acestui drept. Astfel de obligații pozitive pot fi: luarea unor măsuri legislative de asigurare a unui statut favorabil copilului natural, instituirea unor garanții ale procesului echitabil în vederea posibilității efective de apărare în fața instanțelor naționale a dreptului la respectul vieții private etc.

În definiția dată de jurisprudență, dreptul la respectul vieții private include două coordonate: una clasică – *dreptul la secretul vieții private* – și una mai nouă – *dreptul la libertatea vieții sexuale* –, precum și *dreptul la căsătorie*.

1. Dreptul la secretul vieții private este „*dreptul de a trăi la adăpost de privirile străine*“ sau „*dreptul de a fi lăsat în pace*“. Acest drept presupune și asigurarea respectului pentru domiciliu, în scopul protecției intimității locului unde se desfășoară viața privată. În Constituția României, dreptul respectiv se regăsește la art. 26 – *viața intimă familială și privată*³, completat de art. 27 – *inviolabilitatea domiciliului* și art. 28 – *secretul corespondenței*. De asemenea, în art. 30 – *libertatea de exprimare*, alin. 6 se prevede că „*Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine*“.

Secretul opiniilor și datelor private trebuie ocrotit împotriva încălcărilor secretului corespondenței, și, mai ales, împotriva mijloacelor moderne de investigare de care dispun autoritățile publice (și nu numai): interceptarea convorbirilor telefonice și a e-mail-ului, constituirea și comunicarea de fișiere de date cu caracter personal, păstrarea și folosirea unor fișiere de date fără știrea persoanei etc. Totuși, imperative ce țin de siguranța națională (lupta împotriva corupției, spionajului, terorismului etc.) pot necesita folosirea unor asemenea sisteme de supraveghere secretă a cetățenilor. Legea trebuie să asigure, însă, existența unor garanții suficiente împotriva abuzurilor. În cauza *Rotaru împotriva României*, Curtea Europeană a constatat o încălcare, de către autoritățile statului român, a art. 8, arătând că sistemul românesc de strângere și arhivare a informațiilor nu furnizează garanții suficiente împotriva abuzurilor și nici garanții procedurale suficiente⁴.

O problemă delicată este confidențialitatea datelor medicale. Astfel, comunicarea dosarelor medicale în cadrul unei proceduri poate aduce atingere dreptului la viață privată dacă această ingerință este disproporționată. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a impus principiul confidențialității informațiilor despre sănătate. Această confidențialitate se impune atât pentru protecția vieții private a bolnavilor, dar și pentru ca aceștia să nu-și piardă încrederea în sistemul de sănătate. Comunicarea sau divulgarea unui dosar medical trebuie însoțită de garanții adecvate împotriva eventualelor abuzuri. Ea trebuie făcută din necesitatea urmăririi unor infractori sau pentru a permite publicitatea procedurilor judiciare⁵.

2. Dreptul la libertatea vieții sexuale face parte integrantă din dreptul la respectul vieții private, care trebuie să permită stabilirea și întreținerea de relații cu alte persoane. Curtea Europeană a arătat că viața privată acoperă integritatea fizică și morală a persoanei și include viața sexuală. Acest drept, fundamentat pe principiile toleranței și pluralismului, se definește ca dreptul fiecăruia de a duce o viață sexuală la alegerea sa și în conformitate cu identitatea sa interioară, chiar dacă acest comportament sexual este susceptibil de a „*șoca sau neliniști*“ pe majoritatea oamenilor. Astfel, relațiile sexuale între persoane de același sex – adulți ce consimt la aceasta – și care au loc în intimitate nu pot face obiectul unei represiuni penale. De asemenea, în materia transsexualismului, se recunoaște pe plan european dreptul de a-și schimba identitatea sexuală. Cu toate acestea, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a recunoscut că statul are o largă marjă de apreciere pentru a justifica refuzul său de a recunoaște *în drept* noua identitate sexuală a transsexualilor operați și că nu se impune o obligație pozitivă generală a statelor de a modifica sistemele de înregistrare a nașterilor, astfel încât să dea solicitanților dreptul de a aduce la zi sau de a adnota acest registru pentru a figura în el noua identitate sexuală. Pe plan

³ Art. 26:

„(1) *Autoritățile publice respectă și ocrotesc viața intimă, familială și privată*

(2) *Persoana fizică are dreptul să dispună de ea însăși, dacă nu încalcă drepturile și libertățile altora, ordinea publică sau bunele moravuri*“

⁴ *Hotărâre din 4 mai 2000 în cauza Rotaru împotriva României; Emitent: Curtea Europeană a Drepturilor Omului* (publicată în: Monitorul Oficial nr. 19 din 11 ianuarie 2001)

⁵ Bianca Selejan-Guțan, *op.cit.*, p. 117

intern regăsim limitarea dreptului la viața sexuală, pe de o parte, ca o protecție a minorului, iar pe de altă parte, ca o protecție a moralei publice și integrității persoanei.

3. Protecția domiciliului

Inviolabilitatea domiciliului este un drept ce ține de siguranța și binele personal. Încălcarea acestui drept nu este posibilă decât în temeiul unui mandat judiciar (cu excepția flagrantului), sau în cazuri extreme când se impune salvarea unei persoane, a unui bun, apărarea siguranței naționale sau a ordinii publice⁶.

Protecția domiciliului persoanei se extinde dincolo de încălcările „fizice” propriu-zise din partea autorităților. Astfel, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit că statele pot fi răspunzătoare pentru încălcarea acestui drept și în situația cauzării sau permiterii poluării de orice fel care aduce atingere dreptului persoanei de a se bucura de domiciliul său. Un disconfort și o relativă împiedicare de a folosi normal domiciliul, provocate de poluare (cum ar fi, de exemplu, scurgerile de substanțe chimice sau chiar poluarea fonică datorată avioanelor) pot reprezenta încălcări ale inviolabilității domiciliului.

4. Protecția corespondenței

Constituția României consacră acest principiu în art. 28: „*secretul scrisorilor, al telegramelor, al altor trimiteri poștale, al convorbirilor telefonice și al celorlalte mijloace legale de comunicare este inviolabil*”. În această privință pot interveni dificultăți mai ales în ce-i privește pe deținuți sau militarii în termen, a căror corespondență este supusă riscului de a fi interceptată în mod ilegal sau cenzurată. Judecătorii europeni au stabilit că acest drept este încălcat dacă există un simplu obstacol pentru posibilitatea de a corespunda sau în caz de confiscare a acelei corespondențe⁷.

Corespondența prin intermediul mijloacelor de telecomunicație a suscitat dificultăți mari, legate de modul în care erau practicate ascultările telefonice. Se admit astfel de ascultări atunci când ingerința este necesară într-o societate democratică pentru siguranța națională, apărarea ordinii și prevenirea săvârșirii de infracțiuni. Dar este necesar ca întinderea și modalitățile de exercitare a puterii autorităților în acest domeniu să fie clare și precise. Dacă interceptările telefonice sunt legitime pentru apărarea statelor democratice împotriva amenințărilor teroriste sau a criminalității, se impune existența unor garanții pentru ca aceste măsuri să nu cadă în arbitrar.

Legea trebuie astfel să prevadă precis care tipuri de infracțiuni permit o ingerință din partea statului. În plus, ascultarea trebuie să fie nu numai determinantă în procesul de căutare a probelor și indiciilor, dar supravegherea telefonică nu trebuie să fie generală: trebuie ca o persoană determinată să fie suspectată de o anumită infracțiune.

Corespondența electronică reprezintă o relativă noutate în peisajul general al protecției corespondenței. Se pune în primul rând problema protecției acestui tip de corespondență la locul de muncă. Astfel, așa cum angajatul beneficiază de o anumită sferă de intimitate față de angajator și la locul de muncă, în privința corespondenței scrise personale, și corespondența electronică personală ar trebui să se bucure de o protecție similară. Deși în majoritatea cazurilor angajatul primește și trimite această corespondență folosind computerul angajatorului, conținutul textelor cu caracter privat trebuie ocrotit, cu condiția ca aceste mesaje să fie marcate în acest scop⁸.

III. Informația și viața privată

Unul din cele mai frecvente modalități de tulburare a vieții private este necesitatea de informare. Noțiunea de *informație* este definită în Dicționarul explicativ al limbii române ca fiind o comunicare, veste, știre care pune pe cineva în curent cu o situație; lămurire asupra unei persoane sau asupra unui lucru; iar informarea este definită ca acțiunea de a (se) informa și rezultatele acesteia.

Activitatea de informare cu privire la viața privată se desfășoară pe două mari direcții. O primă direcție este susținută și justificată de principiul aflării adevărului, principiu ce stă la baza justiției și care decurge din cel al legalității. Acest principiu impune cerința ca toate faptele și împrejurările unei cauze să fie stabilite conform adevărului, adică întocmai cum au avut loc în realitate. Diligențele depuse pentru aflarea adevărului nu reprezintă numai o activitate juridică, morală, de protecție etc., ele sunt și trepte ale procesului de cunoaștere⁹. De aceea, în activitatea de informare trebuie urmate toate piste posibile și detectate toate elementele ce pot să ajute la aflarea adevărului, indiferent de sursele

⁶ Art. 27, *Constituția României 1991*, modificată și completată prin Legea nr. 429/2003

⁷ Bianca Selejan-Guțan, *op.cit.*, p. 123

⁸ Bianca Selejan-Guțan, *op.cit.*, p. 124

⁹ Mircea Enăchescu, *Detectivul Particular*, București, Editura Orizonturi, p. 33

din care provin informațiile. Nu trebuie să uităm însă că orice informație este probabilă sau veridică și trebuie documentată temeinic înainte de a deveni certitudine. Nimeni nu se poate prevala de dreptul său la viață privată pentru a împiedica îndeplinirea justiției și instaurarea legalității și a adevărului. Foarte important în această problemă este și principiul umanismului, în conformitate cu care activitatea de informare trebuie să se încadreze în limitele legii, ale respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, toate persoanele implicate în acest proces bucurându-se de protecția pe care le-o conferă acest principiu¹⁰.

Activitatea de informare cu privire la viața privată se poate desfășura în condițiile legii. Pe lângă prevederile constituționale deja menționate, o serie de legi speciale reglementează astfel de activități. Cu privire la realizarea siguranței naționale, serviciile speciale (SRI, SIE, SPP) pot desfășura activități de obținere de informații prin încălcarea dreptului la viață privată, fără ca acest fapt să constituie o încălcare a legii. Astfel, Serviciul Român de Informații organizează și execută activități pentru culegerea, verificarea și valorificarea informațiilor necesare cunoașterii prevenirii și contracarării oricăror acțiuni care constituie, potrivit legii, amenințări la adresa siguranței naționale a României; poate, la cererea unor instituții publice, verifica și oferi date cu privire la persoanele ce urmează să ocupe funcții în respectivele unități etc.¹¹. În acest sens, SRI este autorizat să dețină și să folosească mijloacele adecvate pentru obținerea, verificarea, prelucrarea și stocarea informațiilor privitoare la siguranța națională, în condițiile legii.

Activitatea serviciilor de informații este controlată de parlament, legea conferind activității de informații caracterul *secret de stat*. Această activitate presupune efectuarea unor acte specifice în scopul culegerii de informații, în unele cazuri fiind necesară solicitarea mandatului, acesta fiind emis la cererea organelor cu atribuții în domeniul siguranței naționale de procurori anume desemnați de Procurorul General al României. Mandatul se emite pentru următoarele situații: interceptarea comunicațiilor, căutarea unor informații, documente sau înscrisuri pentru a căror obținere este necesar accesul într-un loc, la un obiect sau deschiderea unui obiect; ridicarea și repunerea la loc a unui obiect sau document, examinarea lui, extragerea informațiilor pe care acestea le conțin, cât și înregistrarea, copierea sau obținerea de extrase prin orice procedee; instalarea de obiecte, întreținerea și ridicarea acestora din locurile în care au fost depuse. Toate aceste activități presupun încălcarea dreptului la viață privată, mai ales că se desfășoară în secret. De cele mai multe ori pătrunderea în spațiul intim al „vectorului” presupune imixtiunea în viața privată a altor persoane care trăiesc împreună cu acesta, folosesc aceleași spații și aparate, ori intră ocazional în contact cu acesta. Îngrădirea temporară a liberei exercitări a drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor nu se poate face decât cu stricta respectare a dispozițiilor legale și în limitele mandatului.

IV. Încălcarea dreptului la viață privată, apărarea și repararea sa

Nicio persoană nu poate fi urmărită pentru exprimarea liberă a opiniilor sale politice și nu poate face obiectul unei imixțiuni în viața sa particulară, în familia sa, în domiciliul sau proprietățile sale ori în corespondență sau comunicații, nici ale unor atingeri ale onoarei sau reputației sale, dacă nu săvârșește vreuna din faptele ce constituie o amenințare la adresa siguranței naționale¹².

Legea siguranței naționale stipulează¹³ o serie de manifestări periculoase ca fiind factori de risc sau amenințări la adresa siguranței naționale. Față de infracțiune care reprezintă un pericol social real, amenințarea reprezintă un pericol potențial permanent. De aceea, pentru ca acest pericol să nu devină real, se duce o permanentă muncă de informare pentru realizarea siguranței naționale – valoare primordială față de dreptul la viață privată, cei prejudiciați în acest sens fiind numiți adesea „*victime colaterale*”. În aceste cazuri statul trebuie să își asume responsabilitatea și să despăgubească pe cei prejudiciați proporțional cu paguba produsă.

Desfășurarea oricăror activități prevăzute în legea 51/1991 de alte organisme sau persoane decât cele special îndrituite de lege, precum și desfășurarea de activități ce privesc siguranța națională de către serviciile cu atribuții în domeniu fără respectarea normelor și procedurilor legale, constituie infracțiuni, acestea fiind reglementate în Capitolul IV al Legii privind siguranța națională (art. 19-21). Urmărirea penală a acestor infracțiuni se efectuează de către organele procuraturii. Cele trei infracțiuni nu au titluri marginale, însă ele au fost denumite de doctrină după cum urmează: infracțiunea de

¹⁰ *Ibidem*, p. 42

¹¹ *Legea nr. 14/1992 privind organizarea și funcționarea Serviciului Român de Informații*

¹² *Legea nr. 51/1991 privind siguranța națională a României, art. 4, alin. 2*

¹³ *Legea nr. 51/1991 privind siguranța națională a României, art. 3. lit. a-l*

organizare de activități informative care periclitează siguranța națională, infracțiunea de abuz în serviciu de natură să pericliteze siguranța națională și infracțiunea de divulgare de informații confidențiale care periclitează siguranța națională. Prin săvârșirea acestor fapte se aduce adesea atingere dreptului la viață privată, mai ales când sunt însoțite de dezvăluirea de date compromițătoare.

Și Codul de procedură penală prevede reguli similare pe care trebuie să le respecte organele de cercetare și urmărire penală pentru a nu aduce atingere în mod nejustificat drepturilor și libertăților fundamentale ale celor cercetați.

Și pe plan internațional există o serie de reglementări care apără dreptul la viață privată. Astfel, scopul Convenției pentru protecția persoanelor referitor la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal¹⁴ este de a garanta, pe teritoriul fiecărei părți, tuturor persoanelor fizice indiferent de naționalitate sau reședință, respectarea drepturilor și libertăților lor fundamentale, și în mod special a dreptului la viață privată, în legătură cu prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal.

Un alt act internațional cu caracter de recomandare¹⁵ precizează că sectorul angajării constituie un context convenabil pentru elaborarea liniilor directorii specifice. Mai întâi, marea majoritate a populației va fi angajată într-o relație de lucru în sectorul privat și public fie într-un mod permanent, fie pentru anumite perioade. Apoi, sectorul de angajare pune în joc atât interesele individuale, cât și interesele colective. Informatica pusă în acțiune de către patroni poate avea un impact asupra personalului în general, prin urmare liniile directorii de protecție a datelor trebuie să se refere la interese colective. În fine, un număr sporit de patroni a recurs la tehnologie pentru a facilita organizarea și gestionarea lucrului. Dacă nu negăm avantajele incontestabile ale tehnologiei asupra locurilor de muncă, este important să se supravegheze asupra faptului că introducerea și utilizarea sa să nu prejudicieze viața privată a anumitor angajați sau viața privată a personalului în general. Beneficiile care rezultă pentru angajatori de aici, printr-o mai bună organizare a muncii, o diminuare a sarcinilor repetitive etc., trebuie să fie evaluate în lumina eventualelor costuri pentru viața privată a angajatului sau pentru ansamblul personalului unei întreprinderi care poate fi îndus în eroare prin tehnologii. Patronului îi revine sarcina de a solicita și, dacă este posibil, de a obține consimțământul angajaților, în orice caz când procedurile de consultare duc la concluzia că viața privată și demnitatea umană a persoanei ar putea fi afectate. Însă acest consimțământ nu exonerează pe patron de repararea prejudiciilor nepatrimoniale ce rezultă de aici.

Aceste reglementări se regăsesc și în dreptul intern, cum ar fi Legea nr. 677 din 21 noiembrie 2001 pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date. Această lege are ca scop garantarea și protejarea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor fizice, în special a dreptului la viață intimă, familială și privată, cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal. Pentru încălcarea dispozițiilor acestei legi – ca și în cazul celorlalte acte normative similare – se prevăd o serie de sancțiuni, însă acestea nu repară cu nimic prejudiciul adus persoanei vătămate. Neajunsul legislației moderne este că nu vine în sprijinul părții vătămate prin sancțiunile aplicate împotriva încălcării dreptului la viață privată. Toate aceste sancțiuni profită statului prin amenzile aplicate, iar celui vătămat în dreptul său nu-i rămâne decât drumul greoi și anevoios al justiției pentru a obține o reparație a suferințelor sale.

Protecția dreptului la viață privată nu are efecte reparatorii pentru cel lezat nici în domeniul presei. Astfel, având în vedere dubla calitate a Consiliului Național al Audiovizualului, de garant al interesului public și de autoritate unică de reglementare în domeniul serviciilor de programe audiovizuale, convinși că libertatea de exprimare constituie unul dintre fundamentele esențiale ale unei societăți democratice, motiv pentru care presa audiovizuală trebuie să beneficieze de o protecție deosebită, convinși totodată de faptul că libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine, sunt adoptate o serie de măsuri, având în vedere obligațiile care revin atât Consiliului Național al Audiovizualului, cât și radiodifuzorilor în protejarea demnității umane, în special, a drepturilor fundamentale ale omului, în

¹⁴ *Convenția pentru protecția persoanelor referitor la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal, art. 1 (Strasbourg, 28.01.1981)*

¹⁵ *Recomandarea nr. R(89)2 a comitetului miniștrilor către statele membre privind protecția datelor cu caracter personal utilizate în scopul angajării (adoptată de către Comitetul Miniștrilor la 18 ianuarie 1989, în cadrul celei de-a 423-a reuniuni a Delegațiilor Miniștrilor) – expunere de motive*

general, și faptul că *încălcarea acestora poate aduce prejudicii grave interesului public*¹⁶. Și în acest caz cel lezat nu are dreptul la o reparație de drept a prejudiciului cauzat, trebuind să apeleze la instanță. După cum se știe, experiența unui astfel de proces de reparație morală este și mai umilitoare pentru cel lezat în dreptul său, de aceea mulți renunță în a mai urma căile reparației prejudiciilor morale.

O situație deosebită în această materie este practicarea meseriei de detectiv particular. Deși din punct de vedere legislativ domeniul este nou¹⁷ la noi în țară, această meserie se practică din 1990. Detectivul particular este persoana atestată în condițiile legii și care, fără să aducă atingere dreptului la viața intimă, familială și privată ori altor drepturi și libertăți fundamentale, la cererea persoanelor fizice sau juridice, desfășoară activități specifice de investigare, referitoare la conduita și moralitatea publică a unei persoane; date privind solvabilitatea ori seriozitatea unei persoane fizice sau juridice potențială parteneră într-o afacere; persoanele dispărute de la domiciliu; bunurile care fac obiectul unor litigii de natură civilă sau penală înstrăinate în scopul prejudicierii intereselor unei părți în proces; asigurarea protecției împotriva scurgerii unor informații din sfera vieții private sau a activității agenților economici care doresc să păstreze confidențialitatea acestora. Activitatea detectivului particular nu poate fi contrară reglementărilor legale interne sau celor internaționale la care România este parte, siguranței naționale, ordinii publice ori bunelor moravuri. Informațiile obținute în urma activităților desfășurate de detectivul particular sunt destinate exclusiv clientului acestuia, în condițiile legii¹⁸. De asemenea, detectivul particular este obligat să păstreze secretul profesional asupra datelor și informațiilor obținute. Datele și informațiile respective pot fi comunicate, la cerere, potrivit legii, numai instanțelor judecătorești și Ministerului Public, dacă acestea sunt utile pentru aflarea adevărului în cauzele aflate pe rol. În efectuarea investigației, detectivul particular poate solicita persoanelor fizice sau autorităților publice informații care, potrivit legii, nu sunt clasificate și nu aduc atingere dreptului la viața intimă, familială și privată ori altor drepturi și libertăți fundamentale ale persoanei vizate.

Nici în acest caz, prin încălcarea dreptului la viață privată, legea nu dispune sancțiuni reparatorii pentru persoana în cauză, acesteia rămânându-i doar posibilitatea acțiunii în fața instanței.

BIBLIOGRAFIE

1. *Constituția României 1991*, modificată și completată prin Lege nr.429/2003
2. *Convenția pentru protecția persoanelor referitor la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal* (Strasbourg, 28.01.1981)
3. *Decizia CNA nr. 80/2002 privind protecția demnității umane și a dreptului la propria imagine* (publicată în Monitorul Oficial nr. 619 din 21 august 2002)
4. *Hotărâre din 4 mai 2000 în cauza Rotaru împotriva României; Emitent: Curtea Europeană a Drepturilor Omului* (publicată în: Monitorul Oficial nr. 19 din 11 ianuarie 2001)
5. *Legea nr. 14/1992 privind organizarea și funcționarea Serviciului Român de Informații*
6. *Legea nr. 51/1991 privind siguranța națională a României*
7. *Legea nr. 329 din 8 iulie 2003 privind exercitarea profesiei de detectiv particular* (publicată în Monitorul Oficial nr. 530 din 23 iulie 2003)
8. *Legea nr. 677 din 21 noiembrie 2001 pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date*
9. *Recomandarea nr. R(89)2 a comitetului miniștrilor către statele membre privind protecția datelor cu caracter personal utilizate în scopul angajării* (adoptată de către Comitetul Miniștrilor la 18 ianuarie 1989, în cadrul celei de-a 423-a reuniuni a Delegațiilor Miniștrilor)
10. Enăchescu, Mircea, *Detectivul Particular*, București, Editura Orizonturi
11. Juguștru, Călina, *Repararea prejudiciilor nepatrimoniale*, București, Editura Lumina Lex, 2001
12. Selejan-Guțan, Bianca, *Sistemul Jurisdicțional European de Protecție a Drepturilor Omului*, Sibiu, Editura Universității „Lucian Blaga“ 2003

¹⁶ *Decizia CNA nr. 80/2002 privind protecția demnității umane și a dreptului la propria imagine* (publicată în Monitorul Oficial nr. 619 din 21 august 2002)

¹⁷ *Legea nr. 329 din 8 iulie 2003 privind exercitarea profesiei de detectiv particular* (publicată în Monitorul Oficial nr. 530 din 23 iulie 2003)

¹⁸ *Legea nr. 329 din 8 iulie 2003 privind exercitarea profesiei de detectiv particular* (publicată în Monitorul Oficial nr. 530 din 23 iulie 2003, art. 1)